

(א) [כמויות יח.], (ב) [שם
גד: א] פסחים לג. מנחות
סה: תרומות פ"ב מ"ב,
(ד) תרומות פ"ב מ"א
קידושין מו: (ה) דמאי פ"ה
מ"י קדושין מו: מנחות ע,
(ו) [ע"ב], (ז) [שם],
(ח) [וע"ע חו"ס' כמות י'
ד"ה אמר],

הנהגות הב"ה

(א) רש"י ד"ה תנאי כמות
וכו' באלמנה לב"ג דש' לה
פירות ו"ב ע"ן ר"פ י"ג
מומרת:

מוסף רש"י

אין תורמין מן הטמא
על הטהור. לכתחילה
שמפסיד את הכסף (פסחים
לג). ואם תרם בשוגג.
שלא דע שטבל זה טמא
(טו). תרומתו תרומה.
דלמיתן כמות דוכי ולא
תשאו עליו חטא כהימנע
את חטא. אם אינו קדוש
גשיות חטא למה, מכלן
למורס מן הרעה על היפה
שמומרתו תרומה (תנחות
כה). במזיד לא עשה
ולא כלום. אין תרומתו
תרומה, דרבנן קנסוהו
משום דהוה (טו). משאין
נקוב על נקוב תרומה
ויחזור ויתרום. מן
הנקוב שלא נפטר בחטאו
(קדושין טו).

האשה רבה פרק עשירי יבמות

פ"א.

עין משפט
נר מצוה

בא א ב מ"י פ"ה מהל'
תרומות הלכה ה
טושי"ע י"ד סימן שלא
ספיק נב:
בב ג מ"י שם הלכה כב
טושי"ע י"ד שם ספיק
סה:
בג ד מ"י שם הל' טו:

תוספות ישנים

רישא דעבדא איסורא
קנסיה רבנן. וא"ת והא
אמרין לקמן (ד':) אמרו
לו מתה אשתו ונשא אחותה
ואח"כ באת אשתו מותרת
לחזור לו ואינה לריבה
האחרת ונא ואמאי הרי עבד
איסורא שריב באת עליה ו"ל
דהא סמך אשתיא דלעיל
דלמור גורה טמא יאמרו
גירסא זה ונשא זה ונמצא
אשת איש יוצאה בלא גט
וגם עבד איסורא ומשי"ה
לריבה גט אצל לקמן ליכא
אלא טעמא דעבד איסורא
דהא לא שייך למור גורה
ומשום הכי אינה נריבה
זה דהתם אפי' גירסא לא
מ"ל למנכב אחותה דאיסורא
גבי אבטיה וקישות משמע
איסורא דשוגג תרומתו
תרומה ונמזיד אינה תרומה
ומשאין קן ציין וחומץ
דנמזיד תרומתו תרומה
ובשוגג אינה תרומתו ו"ל
עוד י"ל דהא איכא טעמא
רבה שריי' הכל יודעים
שאין קישות מרה ואבטיה
סרוח מהי כמו איך ולכן
בשוגג תרומתו תרומה
ונמזיד אינה תרומה
דקנסוהו ליה. אצל גבי חומץ
ויין איכא דיעמא ליה בחללא
ואיכא דיעמא ליה בחמרא
וא"כ כשודיע שהוא חומץ
ומפריש ממנו על היין טוב
הדרי שרי אמרי' דיעמא
ליה בחללא אצל כשודיע
שהוא יין ונמצא חומץ הו'
תרומה נעשית ואינה
תרומה:

שנתן לה אחרון גט. שאירסה: מכלל דלא נעיא גט. אפילו
מדרבנן דאי נעיא גט הא ק"ל (לקמן דף 77.) דאפי' ריח הגט פוסל
לכהונה: סיפא. לגבי קידושין ודאי כדקאמרת ללא נעיא גט ודקשיא
לך שמא יאמרו גירסא זה וקידש זה כו' לא אחי למימר הכי אלא אמרי

שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה
מכלל דלא נעיא גט דאי נעיא גט אמאי
לא פסלה מן הכהונה אלא סיפא אמרי
קידושי טעות הוה רישא נמי אמרי נישואי
טעות הוה קנסוה רבנן סיפא נמי ליקנסוה
רישא דעבדא איסורא קנסוה סיפא דלא
עבדא איסורא לא קנסוה רבנן: אין לה
כתובה: מאי טעמא תקינו לה רבנן כתובה
(ב) כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הא
תהא קלה בעיניו להוציאה: אין לה פירות
ולא מזונות ולא בלאות: (ג) תנאי כתובה
בכתובה דמי: נטלה מזה ומזה: פשיטא מהו
דתימא כיון דתפשה לא מפקינן מינה קמ"ל:
הולד ממוזר: תנן התם (א) אין תורמין מן
הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג תרומתו
תרומה במזיד לא עשה ולא כלום מאי לא
עשה ולא כלום א"ר חסדא לא עשה ולא
כלום כל עיקר דאפילו ההיא גריוא הדר
לטיבליה רב נתן ברבי אושעיא אמר - לא
עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל
תרומה הוה רב חסדא לא אמר כרב נתן
בר' אושעיא דאי אמרת הוה תרומה זימנין
דפישע ולא מפריש מאי שנא מהא דתנן
(ד) התורם קישות ונמצאת מרה אבטיה
ונמצאת סרוח תרומה ויחזור ויתרום שוגג
אמזיד קרמית שוגג לא עבד איסורא מזיד
קעבד איסורא ורמי שוגג אשוגג הכא קתני
בשוגג תרומתו תרומה התם קתני תרומה
תרומה קרוב למזיד דאיבעי ליה למיטעמיה ורמי מזיד אמזיד
הכא קתני במזיד לא עשה כלום התם תנן (ה) התורם משאין נקוב על נקוב
תרומה ויחזור ויתרום בתרי מאני ציית בהד מנא לא ציית ולרב נתן ברבי
אושעיא דאמר לא עשה ולא כלום לתקן שירים אבל תרומה הוה
מאי

אמרי קידושי טעות. פי' בקונטרס כגון ע"מ שאני כהן ונמצא לוי
וקשה דאם כן היכי פריך רישא נמי נשואי טעות הא אמרי'
לקמן דאין תנאי בנשואין וארי' דקידושי טעות לא
נעלה ולא מת כמו שהוה אמת והשתא פריך שפיר רישא נמי נשואי
טעות וא"ת ולימא טעמא דסיפא
משום קדושי טעות דכהן ונמצא לוי
ולא יוכל להקשות מרישא דאין תנאי
בנישואין וארי' דקידושי טעות לא
שכימי דלא חיישינן לשמא יתלו
בקידושי טעות ורבי עקיבא לחודיה
הוה דחייש להכי לקמן בפרקין (דף
77:) גבי רבי עקיבא מוסיף אף
אשת אח ואחות אשה אצל רבנן
לא חיישי:

מאי טעמא תקינו לה רבנן כתובה
כו'. אע"ג דק"ל כתובה
דאורייתא שכתובין כמותות כסף
וחי מאתן לחזו ליידי מדאורייתא הכא
אמר ר"י דה"פ מ"ט תקינו לה רבנן
לאלמנה כתובה שהיא לרבנן לר"ה
משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה
הכי נמי אפי' בתולה שיש לה כתובה
מן התורה קנסוה בכתובה כדי
שמהא קלה בעיניו להוציאה (ו) וכענין זה
אשכחן לקמן (דף 77:) גבי הפרת נדרים
דאית ספרים דגרסי מ"ט אמור רבנן
דבעל מיפר אע"ג דבעל מיפר מן
התורה אלא ה"ק מאי טעמא אמור
רבנן בעל מיפר היכא דאין מיפר מן
התורה כי היא דפ' ד' אחין (לעיל
טו:) וס' גבי שומרת יבם דלמור
כדכר פתחם כל הנודרת על דעת
בעלה נודרת משום שלא תתגנה וכיון
דאיכא טעמא דתתגנה אס' כן אפילו
בדאורייתא כמו הכא אמרו חכמים
שלא יפר כדי שתתגנה:

אין תורמין מן הטמא ע"ה הטהור.
ריצ"ן פירש משום דכתבי
(דברים יח) תתן לו ולא לאורו ואי
אפשר למור כן דבפרק כל שעה
(פסחים לג.) וס' פריך עלה ואם תרם
בשוגג תרומתו תרומה ואמאי לימא
לו ולא לאורו ומשני התם שהיתה לו

שעת הכושר ותתן לו ולא לאורו בשלל היתה לו שעת הכושר כגון דלחמין במחוצר או שתלשה טמא ומשקה טופח עליה והתם אפי'
בדיעבד אין תרומתו תרומה והכא היינו טעם דלכתחלה אין תרומה משום הפסד כהן כדפי' בקונטרס אי נמי היכא שהיתה לו שעת
הכושר גזרו דלכתחלה לא יתרום אטו היכא דלא היתה לו שעת הכושר ועוד ארי' משום מכל חלבו לריך לתרום מן היפה ומן הטמא
על הטהור הוה מן הרעה על היפה ואע"ג דבמנן הרעה על היפה אפילו במזיד תרומתו תרומה ואין לריך לחזור ולתרום כדתנן במסכת
תרומות (פ"ג מ"ו) מן הרעה על היפה תרומתו תרומה ולא קתני ויחזור ויתרום בטמא החמירו טפי משום דלא חזי לאכילה כלל אצל
רעה חזיא קלמ' וידינו טעמא דקישות ונמצאת מרה דלריך לחזור ולתרום משום דלא חזיא לאכול כמו שאר רעה דמנוכה בירושלמי
דקרי לה ספק אולגין: **קישות ונמצאת מרה.** בשוגג איירי דמנוכה בשמעין וא"ת דבתורם יין על יין ונמצא חומץ אין תרומתו
תרומה לפי שלא נתכוין לעשות חומץ תרומה כדתנן במסכת תרומות צ"פ התורם קישות תורם חזית של יין ונמצאת של חומץ אס'
ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה וגבי קישות נמי אמאי היא תרומה כיון שאין חפץ לעשות תרומה גרועה כל כך
ואין למור דהתם כרבי דאמר יין וחומץ שני מינין בהמוכר את הספינה (ב"ב דף 77: וס') דא"כ אפילו במתכוין לתרום מן החומץ על
היין או מן היין על החומץ לא תהא תרומה כדתנן במסכת תרומות (פ"ג מ"ד) אין תורמין ממנין על שאין מינו ואם תרם אין תרומתו
תרומה ואפילו מן היפה על הרעה דקתני התם וארי' דין וחומץ אע"ג שהם מין אחד מכל מקום שני שמות הן זה יין וזה חומץ
ולכן הוה טעות טפי ולא הוה תרומה אצל קישות ונמצאת מרה לא הוה טעות כל כך דלקישות נתכוין והרי היא קישות (א) וכן מן הטמא
על הטהור בשוגג תרומתו תרומה דתרום אותו שם שנתכוין לו מיהו בתוספתא משמע דהיא חומץ על יין דלא הוה תרומה כרבי
אמאי דמסיים בה בהדיא דברי רבי שרבי אומר יין וחומץ שני מינין וחכמים אומרים מין אחד ואפשר דלרבנן דלמור מין אחד
לתרום מן יין ונמצא חומץ הוה תרומה ויחזור ויתרום כמו בתורם קישות ונמצאת מרה ואפי' לרבי אס' במתכוין תרום מן החומץ על
היין הוה תרומה דמדאורייתא הוה מין אחד וכן משמע בהדיא בירושלמי ספ"ב דתרומות דפליג רבי ארי' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אצו
תורמין מיין על חומץ ורבי אומר דאין תורמין וקאמר ר' יהושע בן לוי מסתברא יודה רבי לדברי מורה ומאי טעמא דרבי שאם אמה
אומר שמותר לתרום מיין על חומץ אף הוא סבר שמותר לתרום חומץ על יין אע"ג דלא גזר בעלמא מן היפה על הרעה אטו דלמא אחי
לתרום מן הרעה על היפה גבי חומץ איכא למיגור טפי משום דאיכא דיעמא ליה בחללא טפי מבחמרא כדלמור בהמוכר את הספינה
(ב"ב טו) ושני מינין דקאמר רבי היינו שעשאוהו חכמים כשני מינין ולא הוה תרומה היכא דטעה שהיה מתכוין ליין ונמצא חומץ:
מזיד עבד איסורא. ולכן שווה רבנן כאילו לא תרם כלל והדר ההוא גריוא לטיבלא דאי אמרת תרומה הוה אחי למיפשע דהא
שוו נפשיה רשע שוגג לא עבד איסורא מדעת הלכך לא חשיד דלמא פשע כן פי' ריצ"ן אצל אין לפרש דשוגג לא עבד
איסורא לא קנסוה אצל מויד קנסו דאין זה קנס דהדר לטיבלא דטפי דמי קנס הא דלמור דלחזור ויתרום שזריך להפריש שתי תרומות:
איבעי ליה למיטעמיה. כלומר יפריש על מה שהוא מיניה וציה כדי שיטעום ותו לא: **לרב נתן בר' אושעיא.** דלמור לא
עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל תרומה הוה ומיתקן ההוא גריוא מאי שנא מהא דמתן מן הנקוב על שאינו נקוב
כו' דההוא גריוא גופיה לא מיתקן משום דמדאורייתא לא הוה תרומה הכי נמי מן הטמא על הטהור כיון דמדאורייתא לא הוה
מתוקן כדסקלף דמתן השתא אמאי משוי ליה מתוקן מדרבנן להפקיע איסור מדאורייתא אצל לרב חסדא דמשוי ליה טבל
ניחא והאי דבשוגג תרומתו תרומה היינו משום דלא קפיד קרא אלא אמזיד כדכתיב ולא תשאו עליו חטא (במדבר יח) דמשמע מזיד
דאיכא